

Stroomgebiedbeheerplannen voor Schelde en Maas 2022 - 2027

Vlaams deel

Hoofdstuk 6: Conclusies

INHOUD

6 Conclusies	3
6.1 Een samenvatting van de veranderingen of actualiseringen tegenover het vorige plan	3
6.2 Stand van zaken van de uitvoering van het maatregelenprogramma bij de SGBP 2016-2021 ..	9
6.3 Afwijkingen milieudoelstellingen kaderrichtlijn Water	12
6.3.1 Het onderscheid tussen het rapporteren van afwijkingen en de formulering van plandoelstellingen	12
6.3.2 Rapportering afwijkingen	13
6.3.3 Toekomstverkenning en aangepaste plandoelstellingen	20

////////////////////////////////////

6 CONCLUSIES

Elk stroomgebiedbeheerplan is in essentie een actualisatie van het voorgaande stroomgebiedbeheerplan. Bovendien wordt deze actualisatie opgemaakt wanneer het voorgaande plan nog in uitvoering is en de eindresultaten nog niet meetbaar zijn. Daarom worden in dit afsluitend hoofdstuk een aantal elementen in een breder tijdsverloop toegelicht.

Eerst wordt een overzicht gegeven van de elementen die nieuw/gewijzigd zijn in het SGBP 2022-2027. Vervolgens wordt beknopt een stand van uitvoering gegeven van het maatregelenprogramma (2016-2021). Ten slotte wordt ingegaan op de afwijkingen en de reductiedoelen en plandoelstellingen voor de planperiode.

6.1 Een samenvatting van de veranderingen of actualiseringen tegenover het vorige plan

Hieronder worden per (deel-)hoofdstuk beknopt een aantal belangrijke veranderingen, actualiseringen of nieuwigheden ten opzichte van de lopende stroomgebiedbeheerplannen (2016-2021) opgelijst.

Juridisch en organisatorisch kader (Hoofdstuk 1.1)

- Naar aanleiding van de droge zomer van 2017 werd besloten om in de stroomgebiedbeheerplannen 2022-2027 ook een waterschaarste- en droogterisicobeheerplan (WDRBP) te integreren.
- De nieuwe, herziene zoneringsplannen – die deel uitmaken van de ontwerp-stroomgebiedbeheerplannen 2022-2027 – houden rekening met uitgevoerde projecten, nieuwe verkavelingen, andere vaststellingen op het terrein en gewijzigde visies op de aanleg van saneringsinfrastructuur. Ze houden tevens rekening met de reductiedoelen voor het behalen van de goede toestand, per waterlichaam, per gemeente, voor de doelgroep ‘huishoudens’ voor stikstof (N) en fosfor (P).

Karakterisering oppervlaktewater (hoofdstuk 2.1.2.1)

- Eén waterlichaam wijzigde van categorie, m.n. het Zwin (VL05_23) van kustwater, naar overgangswater.
- Voor 4 waterlichamen wijzigt het statuut:
 - o Zwartwater (VL05_118) - Demerbekken: van natuurlijk naar sterk veranderd
 - o Kleine Nete I (VL11_126) - Netebekken: van sterk veranderd naar natuurlijk

Milieudoelstellingen oppervlaktewater (hoofdstuk 3.1.1 tot 3.1.4)

- Gevaarlijke stoffen:
 - De normen voorgesteld voor dimethoaat, molybdeen en vinylchloride zijn aangepast.
 - Er worden normen vastgelegd voor de voorheen niet genormeerde stoffen bisfenol A, terbutylazine, imidacloprid en.
 - 28 stoffen worden niet langer beschouwd als specifiek verontreinigende stof; voor deze stoffen wordt de wettelijke MKN geschrapt.
- Voor oppervlaktewater is een een normenkader uitgewerkt voor oppervlaktewaterlichamen die behoren tot de categorie rivieren maar waar nog geen type aan toegekend is (RtNt), met name lokale waterlichamen van tweede orde en grachten, en oppervlaktewaterlichamen behorende tot de categorie meren die nog niet getypeerd zijn (MtNt).
- Voor één waterlichaam (Voer - VL05_87) is het GEP voor vis aangepast; één waterlichaam (Zwartwater - VL05_118) waarvan het statuut wijzigde van natuurlijk naar sterk veranderd krijgt een GEP voor macrofyten.
- De vroegere afbakening van mengzones wordt volledig geïntegreerd in een ruimer stappenplan om de impact van lozingen op de ontvangende waterloop te bepalen, daarbij rekening houdend met het Wezer-arrest.

Milieudoelstellingen grondwater (hoofdstuk 3.1.5)

- Ten opzichte van de stroomgebiedbeheerplannen 2016-2021 zijn de achtergrondniveaus en de drempelwaarden voor grondwater gewijzigd (BVR 20 mei 2016).

Milieukwantiteitsdoelstellingen voor oppervlaktewater (hoofdstuk 3.1.7)

- Als onderdeel van het waterschaarste- en droogterisicobeheerplan zijn watertekortbeheerdoelstellingen uitgewerkt.

Doelstellingen beschermde gebieden (hoofdstuk 3.1.8 en 3.1.9)

- Voor oppervlaktewater bestemd voor de productie van drinkwater is een nieuw normenkader uitgewerkt en worden specifieke normen voorgesteld. Daarnaast is de visie opgenomen rond een nieuw handelingen kader. Beide wetgevende initiatieven zijn een onderdeel van het beschermingskader voor drinkwater dat verder uitgebouwd wordt. Ook voor grondwater bestemd voor de productie van drinkwater worden enkele nieuwe aspecten voorgesteld.
- De oppervlaktewaterlichamen waarop strengere doelstellingen voor speciale beschermingszones van toepassing zijn, zijn geactualiseerd, rekening houdend met o.m. de nieuwe doelenkaarten voor beekprik, rivieronderpad, kleine modderkruiper en het habitat voor stromende wateren (habitat 3260).

Monitoring en toestandsbeoordeling oppervlaktewaterkwaliteit (hoofdstuk 3.2.1)

- Het geactualiseerd monitoringprogramma van de watertoestand ter uitvoering van artikel 67 en 69 van het decreet Integraal Waterbeleid werd door de Vlaamse Regering vastgesteld op 7 oktober 2016.
- Voor de beoordeling van de chemische toestand werd voor de stoffen heptachloorepoxide in biota, kwik in biota en PFOS in biota de beoordeling “niet goed” geëxtrapoleerd naar alle waterlichamen behorende tot de categorieën rivieren en overgangswateren. Voor de waterlichamen behorende tot de categorie meren gebeurde hetzelfde voor de stoffen heptachloorepoxide in biota en kwik in biota. De chemische toestand wordt daarom op basis van het ‘one out, all out’-principe voor alle waterlichamen als “niet goed” beoordeeld.
- Er werd een nieuwe methodiek ontwikkeld voor de beoordeling van vooruitgang en achteruitgang, gebaseerd op trendanalyses en rekening houdende met drempelwaarden.

Monitoring en toestandsbeoordeling oppervlaktewaterkwantiteit (hoofdstuk 3.2.2)

- Als onderdeel van het waterschaarste- en droogterisicobeheerplan is een watertekortbeoordeling uitgevoerd.
- Het indicatorenkader voor de beoordeling van overstromingsrisico en droogterisico is aangepast en uitgebreid.

Monitoring en toestandsbeoordeling grondwater (hoofdstuk 3.2.3)

- Het geactualiseerd monitoringprogramma van de watertoestand ter uitvoering van artikel 67 en 69 van het decreet Integraal Waterbeleid werd door de Vlaamse Regering vastgesteld op 7 oktober 2016.
- Om de impact van droogte op freatisch grondwater te monitoren, is een grondwaterstandindicator uitgewerkt, waaruit ook een droogte-indicatoren voor freatisch grondwater (en natuur) worden afgeleid.
- Naar analogie met de chemische beoordeling is ook voor de kwantitatieve beoordeling een waaktoestand ingevoerd.
- Hanteren van de 80%-drempel (i.p.v. 90% in vorige plan) voor de beoordeling van de chemische toestand.
- Niet-relevante metabolieten van pesticiden worden niet meer meegenomen in de beoordeling van de chemische toestand.

Monitoring en toestandsbeoordeling beschermde gebieden (hoofdstuk 3.2.4 en 3.2.5)

- Er is een toestandsbeoordeling uitgevoerd van de beschermde gebieden drinkwater (oppervlaktewater + grondwater).

- ### Monitoring en toestandsbeoordeling sediment (hoofdstuk 3.2.6 en 3.2.7)

- ## Visie (hoofdstuk 4)

- ## Stroomgebiedbeheerplannen voor Schelde en Maas 2022 - 2027

Maatregelenprogramma (hoofdstuk 5)

- De opbouw van het maatregelenprogramma is in grote lijnen hetzelfde als in het vorige plan, het belangrijkste verschil is dat met dit plan slechts één voorstel van maatregelenprogramma in openbaar onderzoek werd gelegd, terwijl in het stroomgebiedbeheerplan 2016-2021 diverse scenario's (= diverse voorstellen van inhoud van het maatregelenprogramma) werden voorgelegd tijdens het openbaar onderzoek.
- Er werd wel nog een maximaal scenario berekend (zonder dat dit als optie voor het maatregelenprogramma is voorgelegd tijdens het openbaar onderzoek); dit gebeurde echter op een andere manier dan in het stroomgebiedbeheerplan 2016-2021: er werd op generieke wijze ingeschat op welke manier een maximaal scenario invulling kan krijgen voor diverse thema's, terwijl dit in SGBP2 een optelsom was van individuele, op waterlichaamniveau gedefinieerde acties.
- Sinds de goedkeuring van SGBP2 evolueerde het modelinstrumentarium voor de waterkwaliteitsmodellering aanzienlijk; dit vernieuwde modelinstrumentarium werd ingezet voor de doorrekening van scenario's (zie mapro hoofdstuk 6).
- Lopend en bestaand beleid zijn niet meer opgenomen als expliciete actie(s) in het maatregelenprogramma, maar zijn wel voor elke thematische maatregelengroep beknopt beschreven.
- Voor de prioritering is opnieuw gebruik gemaakt van multicriteria-analyses, maar de criteria en/of wegingen zijn op verschillende vlakken bijgesteld.
- Voor het ORL-gerelateerde deel van het maatregelenprogramma is de link met maatregelen en acties van andere maatregelengroepen en de link met de operationele doelstellingen beter geduid en is een aangepaste prioriteringsmethodiek opgesteld en toegepast.

Afwijkingen (hoofdstuk 6.4)

- De Europese Commissie heeft bij de evaluatie van de SGBP en de rapportering van de afwijkingen door de lidstaten vastgesteld dat er 2 interpretaties voor invulling van afwijkingen mogelijk zijn:
 - o de “state of play”-benadering, waarbij geëvalueerd wordt of de doelstellingen bereikt worden naar aanleiding van de 6-jaarlijkse herziening van het SGBP.
 - o de “forecast”-benadering, waarbij geëvalueerd wordt of de doelstellingen zullen bereikt worden na uitvoering van (de revisie van) het SGBP.

De Europese Commissie beschouwt de “state of play”-benadering als beter aansluitend bij de kaderrichtlijn Water. Vlaanderen hanteerde tot hiertoe de “forecast”-benadering maar gebruikt voor het SGBP 2022-2027 de “state of play”-benadering.

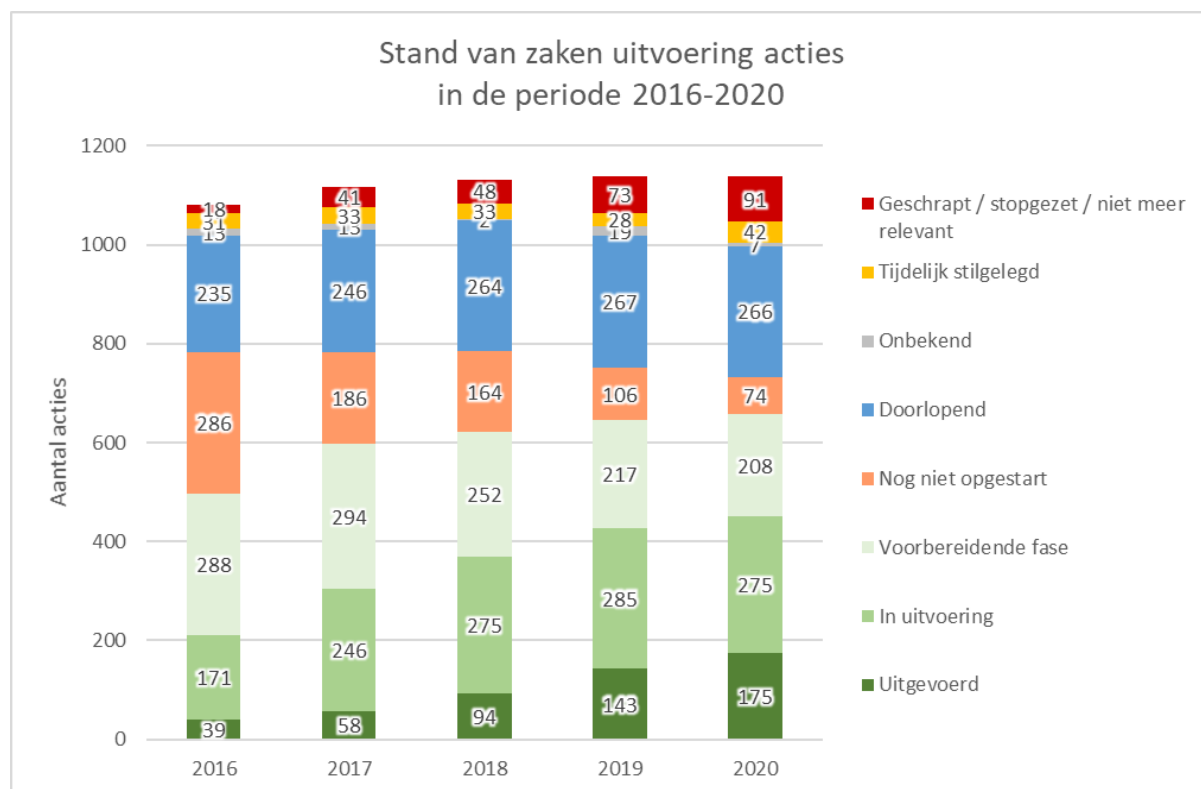
- Het Wezer arrest¹ heeft ertoe geleid dat het begrip ‘achteruitgang’ scherper werd gesteld. Als gevolg hiervan werd op Europees niveau en ook in Vlaanderen een nieuwe aanpak uitgewerkt voor het beoordelen van de effecten op de toestand van oppervlaktewater- en grondwaterlichamen en werden ook richtlijnen uitgewerkt om afwijkingen te onderbouwen.

6.2 Stand van zaken van de uitvoering van het maatregelenprogramma bij de SGBP 2016-2021

Jaarlijks wordt er door de CIW een wateruitvoeringsprogramma of WUP opgesteld. Dit WUP rapporteert over de stand van uitvoering van de acties die opgenomen zijn in het maatregelenprogramma bij de SGBP2. De gegevens die voor dit rapport gebruikt werden, zijn de gegevens verzameld voor het WUP 2020 en dus geeft dit rapport de stand van uitvoering van de acties op het einde van 2020.

De wateruitvoeringsprogramma's voor de jaren 2016 t/m 2020 zijn te consulteren via <https://www.integraalwaterbeleid.be/nl/stroomgebiedbeheerplannen/wateruitvoeringsprogramma-wup>.

Figuur 6.2-1: Stand van zaken van de uitvoering van de acties uit SGBP2

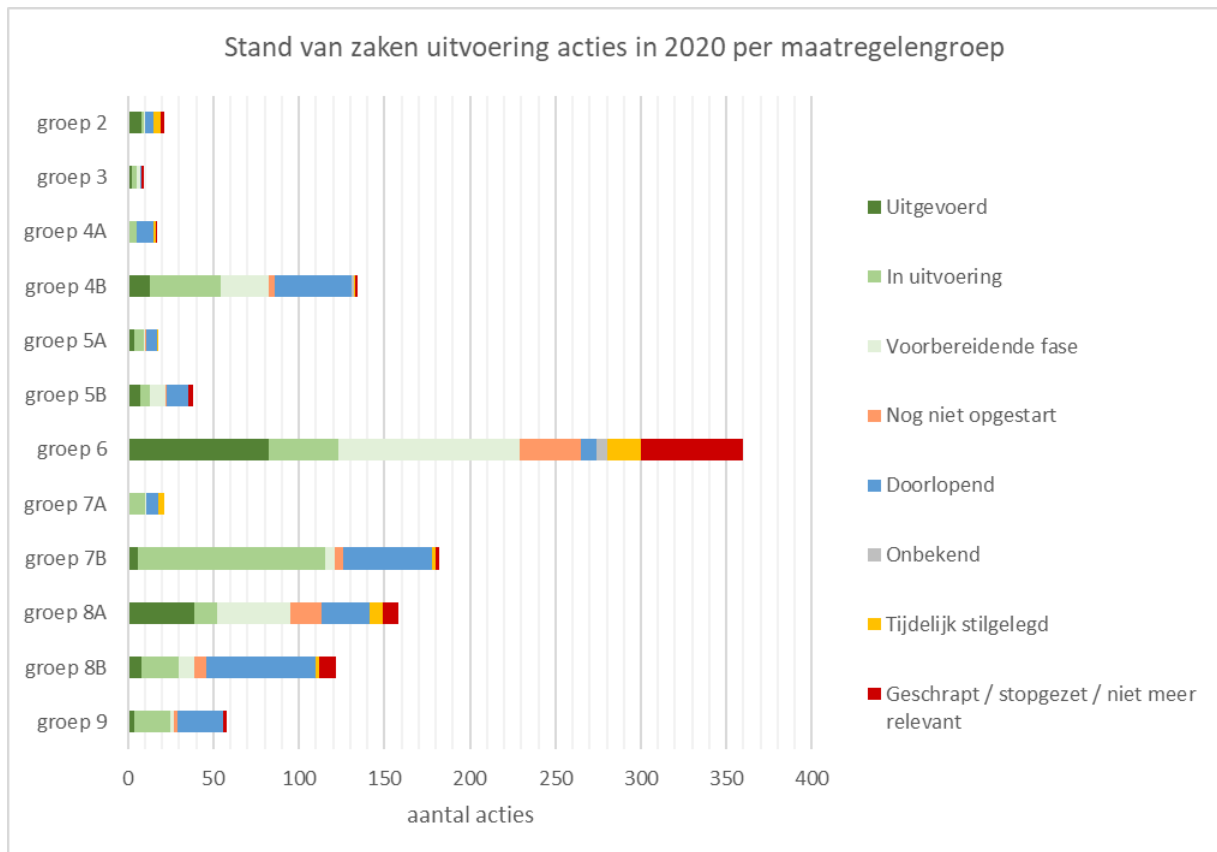

Uit Figuur 6.2-1 blijkt dat eind 2020 ongeveer 63% van alle acties uit de SGBP2 in uitvoering,

¹ Uitspraak van 1 juli 2015 van het Europees Hof van Justitie als antwoord op prejudiciële vragen gesteld naar aanleiding van een de rechtszaak over de verdieping van de Wezer in Duitsland (zaak C-461/13)

doorlopend of uitgevoerd was. Voor nog eens ongeveer 18% van de acties werden voorbereidende stappen gezet. Dit is voor alle maatregelengroepen vergelijkbaar (zie Figuur 6.2-2). Er kan dus geconcludeerd worden dat de uitvoering van de acties uit SGBP2 globaal genomen goed op schema ligt.

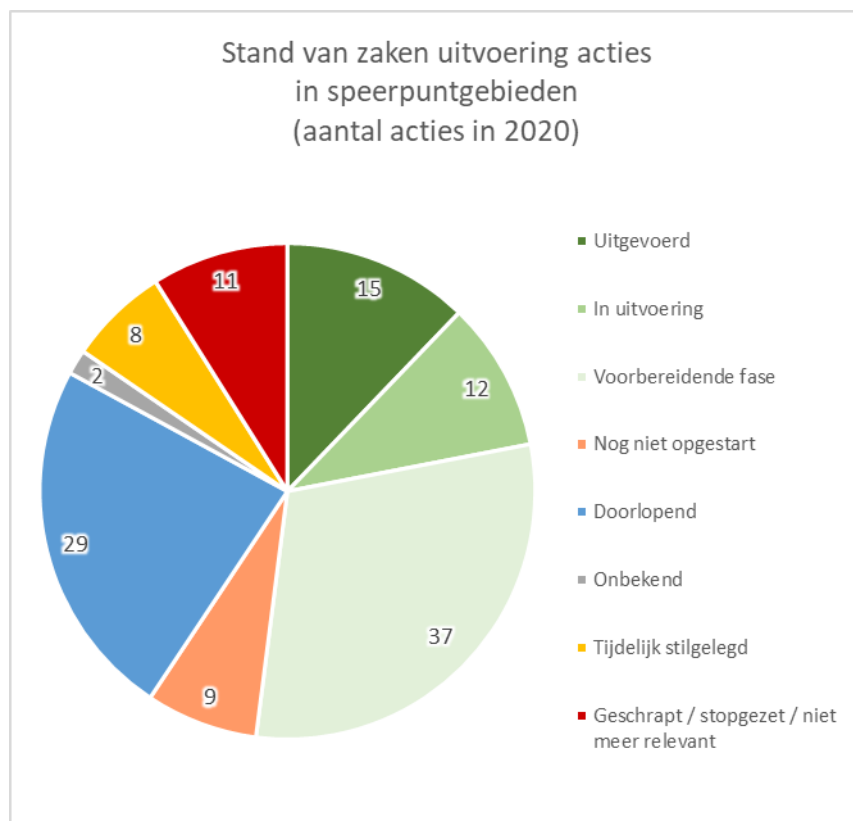
Figuur 6.2-2: Stand van zaken van de uitvoering van de acties uit SGBP2 per maatregelengroep

Ook voor de speerpuntgebieden kan een beeld gevormd worden van de stand van de uitvoering van de acties uit het SGBP2 (zie Figuur 6.2-3). De acties die hierbij beschouwd werden zijn enkel gebiedsspecifieke acties.

In de speerpuntgebieden is zo'n 14% van de acties nog niet opgestart of tijdelijk stilgelegd, is 30% van de acties in voorbereiding en is 46% in uitvoering of uitgevoerd (of doorlopend). Dit laatste percentage ligt iets lager dan voor het maatregelenprogramma in zijn geheel. Iets meer acties zijn nog in de voorbereidingsfase.

Figuur 6.2-3: Stand van zaken van de uitvoering van de acties uit SGBP2 in de speerpuntgebieden

In de jaarlijkse rapporteringscyclus voor het WUP worden voor de acties uit het SGBP2, naast de stand van uitvoering, ook de uitgaven die gepaard gingen met de uitvoering van de acties verzameld.

Voor de periode 2016 – 2020 zijn de volgende investerings- en operationele uitgaven gerapporteerd:

Jaartal	Investeringsuitgaven	Operationele uitgaven
2016	254.114.558,67 €	25.130.532,53 €
2017	261.718.105,68 €	18.310.477,84 €
2018	359.572.350,54 €	16.830.193,03 €
2019	249.380.153,97 €	15.331.003,05 €
2020	310.080.839,99 €	14.321.955,33 €
Eindtotaal	1.434.866.008,84 €	89.924.161,79 €

6.3 Afwijkingen milieudoelstellingen kaderrichtlijn Water

6.3.1 Het onderscheid tussen het rapporteren van afwijkingen en de formulering van plandoelstellingen

Wanneer de doelstellingen van het waterbeleid refererend naar de kaderrichtlijn Water (goede toestand/potentieel, geen achteruitgang) niet bereikt werden, kan beroep gedaan worden op “afwijkingen” onder de vorm van termijnverlenging of de vaststelling van minder strenge doelstellingen. Anderzijds kunnen tijdelijke achteruitgang of specifiek vergunde uitzonderingen de reden zijn van het niet bereiken van de doelstellingen.

De Europese Commissie heeft bij de evaluatie van de SGBP en de rapportering van afwijkingen door de lidstaten vastgesteld dat er 2 interpretaties voor invulling van afwijkingen mogelijk zijn:

- In de “state of play”-benadering evalueert een lidstaat tijdens de opmaak van het SGBP 2022-2027 of de doelstellingen bereikt worden.

Dit impliceert dat elk waterlichaam dat niet goed is, het voorwerp is van een afwijking.

- In de 2de benadering, de “forecast”-benadering, evalueert een lidstaat of de doelstellingen zullen bereikt worden op het einde van het nieuwe SGBP 2022-2027, dus in 2027.

Een en ander wordt uitvoeriger toegelicht in het achtergronddocument “Het gebruik van afwijkingen op de milieudoelstellingen conform de kaderrichtlijn Water en het decreet Integraal Waterbeleid”.

Waar de “state of play” dus een rapportering en evaluatie van de gedane inspanningen omvat, omvat de “forecast” een voorspelling van het effect van de nieuwe engagementen. De Europese Commissie beschouwt de “state of play”-benadering als beter aansluitend bij de kaderrichtlijn Water. Vlaanderen hanteerde tot hertoe de “forecast”-benadering maar heeft voor het SGBP 2022-2027 gebruik gemaakt van de “state of play”-benadering.

Daarom wordt de aanpak in dit SGBP 2022-2027 ontdebeld: enerzijds wordt de rapportering van afwijkingen overeenkomstig de “state of play”-benadering toegelicht, anderzijds wordt aangegeven wat de verwachte resultaten zijn van het nieuwe plan onder de vorm van een toekomstverkenning met aangepaste plandoelstellingen.

De overstromingsrisicobeheerdoelstellingen en het waterschaarste- en droogterisicobeheerplan vallen niet onder de rapporteringsplicht voor afwijkingen. De overstromingsrichtlijn legt geen termijnen op voor het realiseren van de overstromingsrisicobeheerdoelstellingen. Voor droogte gelden evenmin specifieke uitvoeringstermijnen wat impliceert dat hiervoor geen rapportering over afwijkingen van toepassing is. Deze thema's komen bijgevolg verder niet ter sprake in dit hoofdstuk.

6.3.2 Rapportering afwijkingen

6.3.2.1 Beschrijving van afwijkingsmogelijkheden

Zowel de kaderrichtlijn Water als het decreet Integraal Waterbeleid beschrijven de mogelijkheid om af te wijken van de milieudoelstellingen (KRW art. 4.4-4.7; DIW art. 1.7.2.5.1-1.7.2.5.4).

Een gedetailleerde beschrijving van de toepassingsmogelijkheden en de omkadering daarvan wordt gegeven in het achtergronddocument “Het gebruik van afwijkingen op de milieudoelstellingen conform de kaderrichtlijn Water en het decreet Integraal Waterbeleid”.

Tabel 6.3-1 geeft samenvattend de afwijkingsmogelijkheden weer.

Tabel 6.3-1: Samenvatting van de afwijkingsmogelijkheden

Afwijking	Reden	Onderbouwing
Termijnverlenging	technisch onhaalbaar	- geen technische oplossing beschikbaar - er is meer tijd nodig om het probleem op te lossen dan er beschikbaar is; - er is onvoldoende informatie beschikbaar over de oorzaak van het probleem
	disproportionele kosten	- onredelijkheid van de kosten: de kosten van een scenario zijn niet in verhouding met de baten. - financiële haalbaarheid voor de doelgroepen
	natuurlijke omstandigheden	trage natuurlijke herstelritmes zoals bv.: - hydrogeologische processen in het grondwater - herstelritme van biologische gemeenschappen
Minder strenge doelstellingen	Waterlichamen zijn dermate aangetast door menselijke activiteiten dat het behalen van de goede toestand onredelijk of disproportioneel kostelijk zou zijn	- de socio-economische en milieu-gerelateerde behoeften voor de mens kunnen niet op een andere manier bereikt worden die significant beter is voor het milieu en geen disproportionele kosten veroorzaakt; - gegeven de impact die niet vermeden kan worden omwille van de menselijke activiteiten of verontreiniging wordt de hoogst mogelijke ecologische en chemische toestand bereikt voor oppervlaktewater / de minst mogelijke verslechtering in de grondwatertoestand nagestreefd; - geen verdere achteruitgang van de toestand in het aangetaste waterlichaam; - het bepalen en onderbouwen van de minder strenge milieudoelstellingen worden in de SGBP opgenomen en elke zesjaarlijkse cyclus herzien
Tijdelijke achteruitgangen	misclassificatie (schijnbare achteruitgang)	- statistische onzekerheid op de metingen - nieuwe kennis, niet eerder gemeten parameters
	tijdelijke achteruitgang	- extreme overstromingen en langdurige droogte, - calamiteiten
Nieuwe verandering of nieuwe activiteiten van duurzame	het niet voorkomen van achteruitgang van de toestand (excl. zeer goed naar goed) en/of niet bereiken van	nieuwe veranderingen van de fysische kenmerken van een oppervlaktewaterlichaam of wijzigingen in de stand van grondwaterlichamen, wegens: - activiteiten van groot maatschappelijk belang met betrekking tot de scheepvaart, havenfaciliteiten,

- het tot stand brengen van kwaliteitsveranderingen in watervoerende lagen in ontoereikende chemische toestand door het uitvoeren van maatregelen is mede door de trage grondwaterstroming en de traagheid van geochemische processen in de ondergrond een uiterst langzaam proces. Het saneren van verontreinigd grondwater bijvoorbeeld kan daardoor lange tijd in beslag nemen.

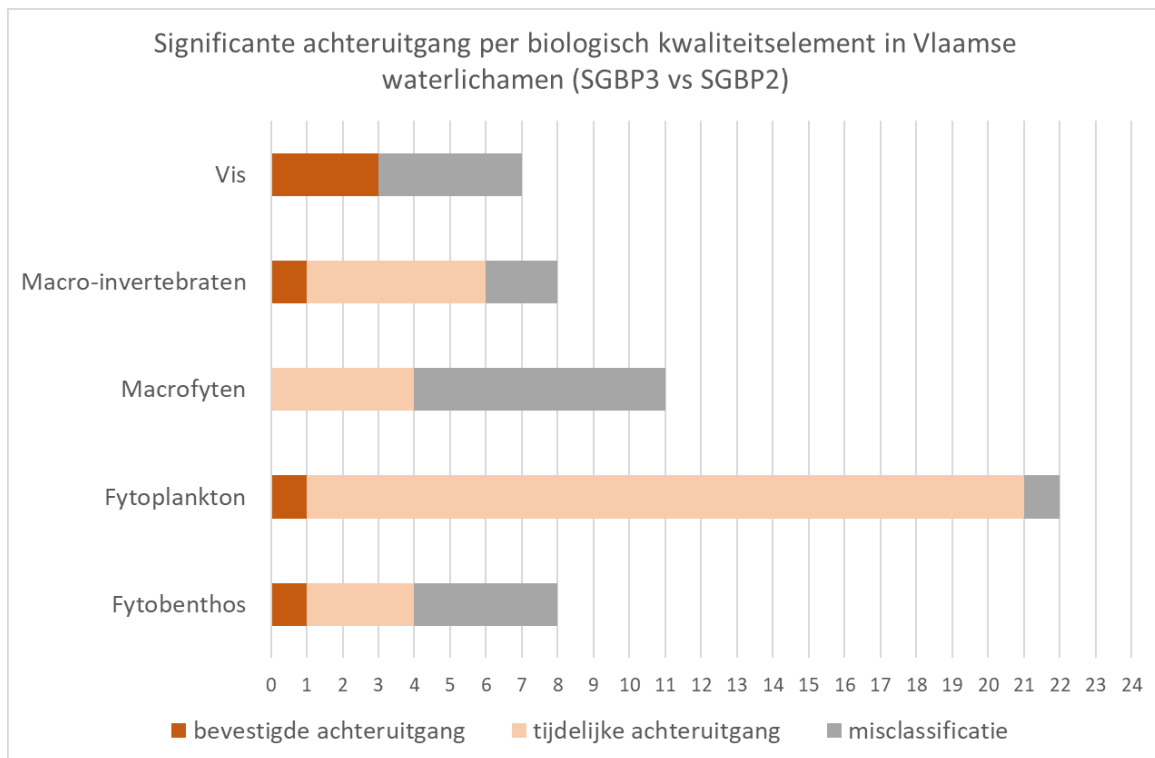
Het volledige overzicht voor alle grondwaterlichamen, waarbij ook onderscheid gemaakt wordt in afwijkingen wat de chemische dan wel kwantitatieve toestand betreft, is terug te vinden in tabel 3 in bijlage 1. In Tabel 6.3-4 wordt een beknopt overzicht gegeven.

Verantwoording	Schelde	Maas	Vlaanderen
Geen afwijking	10	5	15
Enkel natuurlijke omstandigheden	5	0	5
Technisch onhaalbaar (en natuurlijke omstandigheden)	2	0	2
Disproportionele kosten (en natuurlijke omstandigheden)	14	5	19
Technisch onhaalbaar en disproportionele kosten (en natuurlijke omstandigheden)	1	0	1

Vlaanderen maakte nog geen gebruik van minder strenge doelstellingen. In het SGBP 2022-2027 wordt dit ook niet voorzien.

6.3.2.4.1 Goede toestand oppervlaktewater

- 16 waterlichamen worden niet als achteruitgegaan beoordeeld (misclassificatie)
- voor 27 waterlichamen wordt de achteruitgang als tijdelijke achteruitgang beoordeeld
- voor 4 waterlichamen is er sprake van echte achteruitgang: Berwijn, Kanaal Roeselare-Leie, IJse en Verlegde Schijn-Hoofdgracht

Er is geen afwijking mogelijk voor echte achteruitgang tenzij het een nieuw verandering betreft (zie verderop). Voor geen enkel van de 4 waterlichamen waarvoor een achteruitgang is vastgesteld werd een nieuwe verandering gerapporteerd. Daarom wordt voor de 4 betrokken waterlichamen verder onderzoek gevoerd naar de mogelijke oorzaak van de achteruitgang en worden in het maatregelenprogramma acties voorzien om dit zo snel mogelijk te herstellen:

Berwijn

Dit waterlichaam gaat één kwaliteitsklasse achteruit voor vis. Een duidelijke oorzaak hiervoor is er niet, mogelijks is het te wijten aan de toename van invasieve soorten in de Berwijn, wat de beoordeling beïnvloedt. In het maatregelenprogramma wordt het oplossen van de laatste vismigratieknelpunten voorzien.

Kanaal Roeselare-Leie

De achteruitgang is deels gerelateerd aan de beperkte debieten ten gevolge van de droge zomers van 2017 en 2018, maar het is onduidelijk of dit ook geldt voor de kwaliteitselementen vis en macro-invertebraten. Een mogelijke -verwante- oorzaak is de aanwezigheid van blauwalgen (cyanobacteriën). De problematiek van de blauwalgen werd opgenomen in de visie van deelgebied.

IJsse

De droogtes van de laatste jaren kunnen een deel van de achteruitgang verklaren, maar niet alles. De overstortwerking, of de combinatie van de overstortenwerking met de droogte, kan mede de oorzaak zijn. Er staan voor de IJssel verschillende rioleringsprojecten op het programma, waaronder een aantal afkoppelingsprojecten. Daarnaast werd ook een actie “Gebiedsgericht project ter bevordering van waterconservering en aanvullen grondwaterlagen in het afstroomgebied van de IJssel” opgenomen die de verdroging in het gebied zou moeten tegengaan.

Verlegde Schijn-Hoofdgracht

Dit waterlichaam watert door een veranderde aantakking nu rechtstreeks af naar de Antwerpse Havendokken. Zelf wordt het enkel gevoed door regenwater. Of dit ook de oorzaak is voor de vastgestelde achteruitgang dient nog verder onderzocht te worden.

6.3.2.4.2 Goede toestand grondwater

Bij de beoordeling voor het referentiejaar 2018 werd voor een groot aantal freatische grondwaterlichamen een dalende korte termijntrend (2012-2018) vastgesteld die mogelijk vooral een gevolg is van het cumulatieve neerslagtekort dat zich afgelopen jaren en in het bijzonder in 2017 en 2018 heeft opgebouwd ten gevolge van de droogte-events. Dat maakt dat naast het invoeren van een “waaktoestand”, waardoor nader onderzoek en aangepaste acties geformuleerd worden i.k.v. het Waterschaarste- en Droogterisicobeheerplan, er effectief ook voor twee freatische grondwaterlichamen een achteruitgang van goede naar ontoereikende kwantitatieve toestand vastgesteld is. Gezien de link met de droogte, gaan we ervan uit dat deze achteruitgang “tijdelijk” is, dat een terugkeer naar de goede toestand zeker haalbaar is en dat klimaatadaptie en WDRBP-acties ook het behoud van deze goede toestand zullen garanderen.

Een analoge redenering gaat op voor het ene gespannen grondwaterlichaam (Kolenkalk) waar een achteruitgang is vastgesteld van de goede kwantitatieve toestand in 2012 naar een ontoereikende toestand in 2018. In Vlaanderen is reeds ruime tijd geleden gestart met het implementeren van een pakket van maatregelen om het grotere grondwatergebruik uit dit lichaam te beperken en om andere bronnen aan te spreken. De tijdelijke achteruitgang van de toestand, is het gevolg van tijdelijke niet-beschikbaarheid van andere waterbronnen, gelinkt aan droogte en / of technische problemen. Deze maatregelen zullen er op langere termijn moeten toe leiden dat dit lichaam terug een goede toestand bereikt; de implementatie was echter binnen de planperiode 2016-2021 zowel technisch onhaalbaar of zou geleid hebben tot disproportionele kosten. Bovendien moet bij een gespannen lichaam de inherente traagheid van het systeem (natuurlijk herstel) in acht genomen worden en in dit specifieke geval, is er ook grensoverschrijdende afstemming nodig. Het grondwaterlichaam is immers afgebakend in een grensoverschrijdende aquifer die zowel in Wallonië als in Frankrijk van groot belang is in de regionale watervoorziening. Ook daar moeten maatregelen genomen worden om het grondwaterverbruik uit dit grondwaterlichaam in overeenstemming te brengen met de draagkracht ervan, zodat op termijn voor de ganse, gespannen grensoverschrijdende aquifer een goede toestand bereikt wordt.

6.3.2.5 Nieuwe verandering (art. 4.7)

De kaderrichtlijn Water (art. 4.7) en het decreet Integraal Waterbeleid (art. 1.7.2.5.4.) beschrijven de voorwaarden waarbij gebruik gemaakt kan worden van een afwijking bij nieuwe veranderingen in de fysische kenmerken van een oppervlaktewaterlichaam of wijzigingen in de grondwaterstand. De redenen voor deze veranderingen of wijzigingen moeten vermeld en toegelicht worden in het stroomgebiedbeheerplan. Deze afwijking is de enige die kan gebruikt worden om een vergunning toe te kennen aan projecten die een achteruitgang van de toestand tweebrengen of het halen van de doelstellingen in gevaar brengen.

Het Wezer arrest² heeft ertoe geleid dat het begrip ‘achteruitgang’ scherper werd gesteld. Als gevolg hiervan werd een nieuwe aanpak³ uitgewerkt voor het beoordelen van de effecten op de toestand van oppervlaktewater- en grondwaterlichamen en werden ook richtlijnen uitgewerkt om afwijkingen volgens artikel 1.7.2.5.4. te onderbouwen.

Deze afwijking werd niet toegepast in de planperiode van de tweede cyclus. Het is niet mogelijk om aan te geven of er in de derde planperiode afwijkingen zullen worden toegestaan omdat dit een voorafname zou zijn van nog te nemen beslissingen of resultaten van lopend onderzoek. Mogelijke projecten die aanleiding zouden kunnen geven tot deze afwijking zullen worden opgenomen in de wateruitvoeringsprogramma's en vervolgens in een volgend stroomgebiedbeheerplan worden vermeld.

6.3.3 Toekomstverkenning en aangepaste plandoelstellingen

De goede toestand blijkt voor veel waterlichamen moeilijk haalbaar, ook tegen 2027. Immers, zoals blijkt uit de disproportionaliteitsanalyse van het maximaal scenario⁴ (zie hoofdstuk 6 van het maatregelenprogramma), zijn de kosten van zo'n maximaal scenario ongeveer 2 tot 3 keer hoger dan de verwachte baten en zouden er bij uitvoering van zo'n scenario ook betaalbaarheidsproblemen ontstaan voor een aantal deelsectoren en de overheid. Kortom, alle maatregelen in uitvoering brengen om in alle waterlichamen de goede toestand te halen in 2027 zou disproporionele kosten met zich meebrengen. Dit neemt niet weg dat alles in het werk gesteld wordt om de kwaliteitsdoelstellingen te realiseren volgens de Europees gestelde timing. Voor de waterlichamen waarvoor dit niet haalbaar of betaalbaar is, worden in dit plan aangepaste doelstellingen opgenomen. Deze aangepaste doelstellingen gelden als tussentijdse doelstellingen, te realiseren tegen het eind van deze planperiode met het oog op het bereiken van de goede toestand op een later tijdstip.

De maatregelen en acties die invulling moeten geven aan het bereiken van de doelstellingen van de kaderrichtlijn Water zijn terug te vinden in de maatregelengroepen 1 t/m 4, 5A en 7 t/m 9 van het Maatregelenprogramma. Het gaat hierbij om een mix van waterlichaamspecifieke acties (acties die van toepassing zijn op één of meerdere oppervlakte- of grondwaterlichamen en/of op specifiek aangeduide gebieden binnen één of meerdere oppervlakte- of grondwaterlichamen) en generieke acties (acties die van toepassing zijn op heel Vlaanderen). Om te kunnen komen tot een selectie van acties werd zowel een prioritering op actieniveau als een prioritering op gebiedsniveau uitgevoerd.

6.3.3.1 Gebiedsgerichte prioritering oppervlaktewaterlichamen

In het SGBP2 werden 3 types van gebieden onderscheiden: speerpuntgebieden, aandachtsgebieden en andere gebieden. Om hier wat meer reliëf in aan te brengen werd voor het SGBP3 de

² Uitspraak van 1 juli 2015 van het Europees Hof van Justitie als antwoord op prejudiciële vragen gesteld naar aanleiding van een de rechtszaak over de verdieping van de Wezer in Duitsland (zaak C-461/13)

³ <https://www.integraalwaterbeleid.be/nl/beleidsinstrumenten/watertoets/wateradvies-en-waterparagraaf/toetsing-aan-doelstellingen-kaderrichtlijn-water>

⁴ Het “maximaal scenario” omvat een maximum aan maatregelen met het oog op het volledig bereiken van de goede toestand in 2027.

gebiedsgerichte prioritering verder verfijnd, waarbij de oppervlaktewaterlichamen ingedeeld worden in 6 klassen. Deze gebiedsgerichte prioritering vormt de basis voor de aangepaste doelstellingen.

Tabel 6.3-5: Gebiedsindeling SGBP3

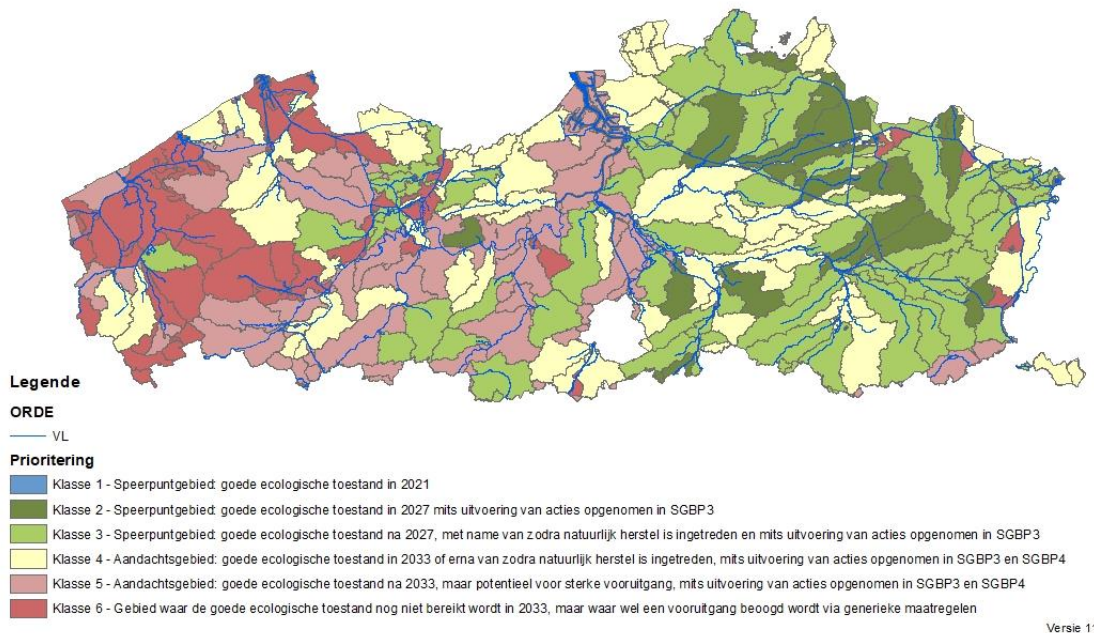
Indeling		GET/GEP in ...	WL-specifieke acties in Mapro3, Mapro4 of later
Klasse 1	speerpuntgebied	2021 of vroeger	Geen (generiek beleid)
Klasse 2	speerpuntgebied	2027	Mapro 3
Klasse 3	speerpuntgebied	2027 of later, afhankelijk van natuurlijk herstel	Mapro 3
Klasse 4	aandachtsgebied	2033 of later, afhankelijk van natuurlijk herstel	Mapro 3 & 4
Klasse 5	aandachtsgebied	na 2033	Mapro 3 & 4 & later
Klasse 6		na 2033	Geen waterlichaamspecifieke acties in Mapro 3 (wel generiek beleid)

Mapro 3: Maatregelenprogramma 2022-2027, Mapro 4: Maatregelenprogramma 2028-2033

Figuur 6.3-1: Gebiedsindeling SGBP3

[illegible]

Gebiedsgerichte prioritering

Voor waterlichamen klasse 2-3 wordt de goede toestand beoogd tegen het einde van de planperiode, behoudens vertraging door natuurlijk herstel. Alle noodzakelijke acties voor het bereiken van de goede toestand zijn opgenomen in het maatregelenprogramma 2022-2027.

Voor waterlichamen in klasse 4-6 worden een deel van de noodzakelijke maatregelen uitgesteld tot het maatregelenprogramma 2028-2033 of later, omwille van disproportionele kosten en/of technische haalbaarheid.

Een concretisering van “tussentijdse doelstellingen” voor deze waterlichamen is noodzakelijk om duidelijker de ambities tot 2033 te formuleren en toe te wijzen aan sectoren. De belangrijkste beperking hierbij is de beschikbare kwantitatieve uitwerking, die slechts voor een aantal parameters al mogelijk is onder de vorm van vrachtgebonden reductiedoelen. Verdere extrapolatie naar andere kwaliteitselementen is nog beperkt.

6.3.3.2 Reductiedoelen

In het kader van dit derde stroomgebiedbeheerplan werden reductiedoelen voor de nutriënten stikstof (N) en fosfor (P) en de verdeling ervan over de sectoren berekend voor de Vlaamse oppervlaktewaterlichamen. Reductiedoelen geven de vracht (in kg) weer die minstens aan netto emissie verminderd moet worden in het afstroomgebied van het Vlaams waterlichaam om de milieukwaliteitsnorm voor die stof te behalen. Er is géén reductiedoel wanneer de milieukwaliteitsnorm gehaald wordt.

- In een eerste stap wordt - voor de oppervlaktewaterlichamen waarvoor de

milieukwaliteitsnorm niet gehaald wordt - de vracht berekend die uit het waterlichaam stroomt, op basis van de waterkwaliteit en het debiet op een representatieve plaats afwaarts in het waterlichaam. Hiervoor wordt gebruik gemaakt van zowel metingen als modelresultaten. Op basis van de milieukwaliteitsnorm wordt de toegelaten vracht berekend voor het waterlichaam. Het verschil met de berekende uitstromende vracht is het beoogde reductiedoel op de locatie van het meetpunt.

- In een volgende stap wordt een extrapolatie gemaakt van het reductiedoel berekend op het meetpunt naar het reductiedoel op niveau van het afstroomgebied van het waterlichaam op basis van de vermenigvuldiging met de gebiedsfactor. De gebiedsfactor is de verhouding tussen de netto emissievracht en de vracht bepaald op het einde van het waterlichaam en is een maat voor de verwijdering in het watersysteem door de natuurlijke processen in de waterloop.
- De gebiedsfactor is doorgaans een waarde groter dan 1: er is méér netto-emissie in het waterlichaam dan er vracht wordt berekend op het einde van het waterlichaam. Door vrijstelling van fosfor uit de rivierbodem kan dit voor fosfor afwijken. Wanneer de gebiedsfactor voor fosfor kleiner is dan 1, wordt het reductiedoel berekend als het verschil tussen de netto-emissie en de toegelaten vracht op het meetpunt.
- Elk oppervlaktewaterlichaam kan instromend water hebben, hetzij vanuit een ander Vlaams waterlichaam of over de gewest- of landsgrenzen heen. Bij de berekening van het reductiedoel wordt ervan uitgegaan dat het instromende water aan de milieukwaliteitsnorm voldoet. Indien dit niet het geval is, wordt het reductiedoel van het instromend water verrekend in het beschouwde waterlichaam. Als gevolg hiervan kan een waterlichaam uiteindelijk toch géén reductiedoel voor het afstroomgebied hebben.
- In een laatste stap wordt het reductiedoel toegewezen aan de sectoren op basis van de relatieve bijdrage van elk van de sectoren (huishoudens & RWZI's, industrie, landbouw, ...) in de netto emissie per waterlichaam. Daarnaast wordt voor stikstof ook het aandeel van de atmosferische depositie in het reductiedoel berekend. Deze verdeling over huishoudens & RWZI's, industrie, landbouw en atmosferische depositie is overeenkomstig de emissies zoals berekend in WEISS.
- De methode voor de berekening van reductiedoelen werd ontwikkeld binnen het project Life-Belini. De 3 Belgische regio's engageerden zich om deze methodiek toe passen in het kader van de stroomgebiedbeheerplannen.
- Indien geen reductiedoel kon berekend worden volgens de hierboven beschreven methode is op basis van een vereenvoudigde methode een reductiedoel bepaald.
- Voor de lokale waterlichamen (L1- en L2-waterlichamen) werden geen reductiedoelen bepaald. De reductiedoelen voor die lokale waterlichamen zitten mee vervat in de reductiedoelen van de Vlaamse waterlichamen.

De berekende reductiedoelen en de verdeling ervan over landbouw, industrie, huishoudens en atmosferische depositie zijn terug te vinden in tabellen 4 en 5 in bijlage 2 en in de waterlichaamfiches, deel afwijkingen, reductiedoelen en aangepaste plandoelstellingen. Indien voor een waterlichaam

Een reductiedoel is een onderbouwde inschatting op basis van de huidige beschikbare metingen, gegevens en kennis. Het toevoegen van meetjaren of uitgebreidere modellering kan leiden tot bijgestuurde reductiedoelen.

Bovendien mag de toestand niet verslechteren, of kunnen lokaal specifieke doelstellingen of normkaders van kracht zijn.

De manier waarop het reductiedoel gerealiseerd kan worden maakt deel uit van dit SGBP, maar vergt eveneens een doorvertaling in andere beleidsplannen en instrumenten.

Aantal waterlichamen	Schelde		Maas		Vlaanderen	
	N	P	N	P	N	P
OWL zonder kwantificeerbaar reductiedoel	14	14	4	4	18	18
OWL met kwantificeerbaar reductiedoel - %						
<i>reductiedoel = 0%</i>	81	28	6	3	87	31
<i>reductiedoel < 10%</i>	8	4	3	1	11	5
<i>reductiedoel 10% - 25%</i>	17	8	2	1	19	9
<i>reductiedoel 25% - 50%</i>	38	20	2	4	40	24
<i>reductiedoel > 50%</i>	19	103	1	5	20	108
OWL met kwantificeerbaar reductiedoel - sectoren						
<i>grootste aandeel huishoudens</i>	23	94	4	8	27	102
<i>grootste aandeel industrie</i>	2	3	1	1	3	4
<i>grootste aandeel landbouw</i>	47	38	3	2	50	40
<i>grootste aandeel depositie</i>	10	-	0	-	10	-

De plandoelstelling SGBP3 wordt voor elk oppervlaktewaterlichaam bepaald op basis van de gebiedsgerichte prioritering en de bijdrage tot het dichten van de reductiedoelen voor N en P die gedurende de planperiode gerealiseerd moet worden. Uiteraard blijft voor alle waterlichamen gelden dat achteruitgang niet is toegestaan.

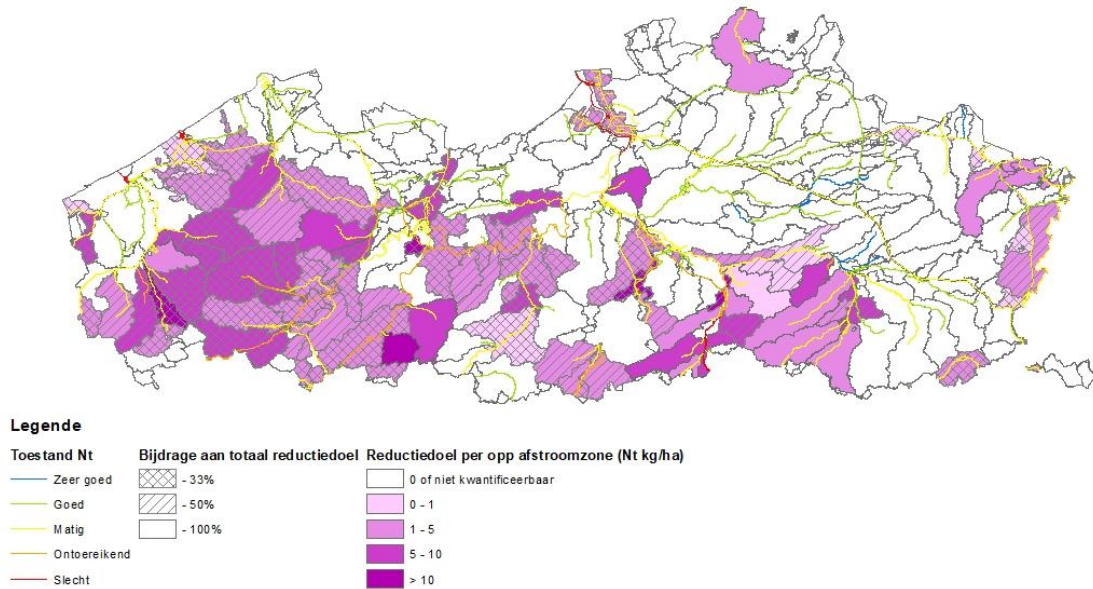
Voor waterlichamen in klasse 2 en 3 dient het volledige reductiedoel gedicht te worden in deze planperiode (2022-2027), voor waterlichamen in klasse 4, 5 en 6 wordt deze inspanning over 2 of 3 planperiodes gespreid.

Tabel 6.3-7: Aangepaste plandoelstellingen SGBP 2022-2027

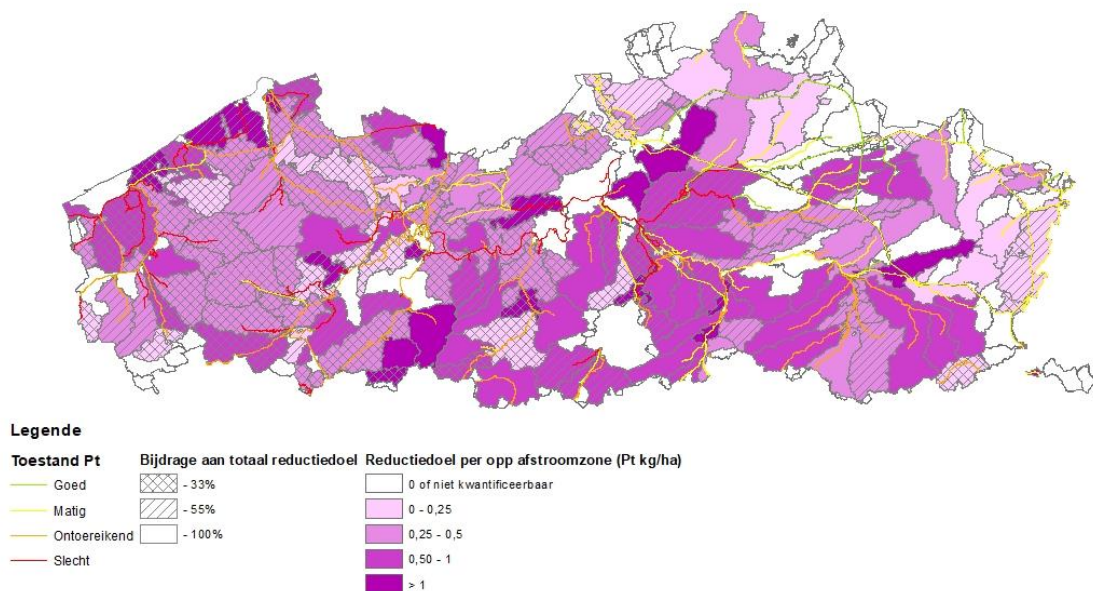
Indeling		GET/GEP in ...	WL-specifieke acties in Mapro3, Mapro4 of later	Plandoelstelling SGBP3
Klasse 1	speerpuntgebied	2021 of vroeger	Geen (Lopend beleid)	behoud van GET/GEP
Klasse 2	speerpuntgebied	2027	Mapro3	GET/GEP in 2027 reductiedoelen N en P te realiseren tegen 2027
Klasse 3	speerpuntgebied	2027 of later, afhankelijk van natuurlijk herstel	Mapro 3	GET/GEP voorbij 2027 omwille van natuurlijke omstandigheden reductiedoelen N en P te realiseren tegen 2027
Klasse 4	aandachtsgebied	2033 of later, afhankelijk van natuurlijk herstel	Mapro 3 & 4	1/2 van de reductiedoelen N en P te realiseren tegen 2027
Klasse 5	aandachtsgebied	na 2033	Mapro 3 & 4 & later	1/3 van de reductiedoelen N en P te realiseren tegen 2027
Klasse 6		na 2033	(quasi) geen WL-specifieke acties in Mapro3 (wel generiek beleid)	1/3 van de reductiedoelen N en P te realiseren tegen 2027

Figuur 6.3.2 en figuur 6.3.3 geven de plandoelstelling weer voor respectievelijk stikstof en fosfor per waterlichaam. Om een beeld te geven van de inspanning die nog nodig is per waterlichaam wordt deze weergegeven als te realiseren netto vracht emissiereductie (kg) in het waterlichaam gedeeld door de oppervlakte van het afstroomgebied van het waterlichaam.

Plandoelstelling voor reductiedoel stikstof tijdens de planperiode 2022-2027

Plandoelstelling voor reductiedoel fosfor tijdens de planperiode 2022-2027

Niettegenstaande de realisatie van de reductiedoelen voor een deel van de waterlichamen (klasse 4, 5 en 6) gespreid wordt in de tijd, blijkt uit de figuur voor stikstof duidelijk dat voor veel van deze waterlichamen de plandoelstelling groter is dan voor de klasse 2 en 3 waterlichamen.

- de reductiedoelen voor stikstof (N) en fosfor (P), uitgedrukt als kg of als % van de netto emissie;
- die prioritering en de ermee samenhangende plandoelstelling t.o.v. de reductiedoelen; met andere woorden moet 33%, 50% of het volledige reductiedoel gerealiseerd worden gedurende de planperiode;
- het resultaat van de combinatie reductiedoel en prioritering: de plandoelstelling voor N en P (kg);
- de relatieve bijdrage van elk van de sectoren in de netto emissie N en P.

Voor de uitbouw van de saneringsinfrastructuur zijn de reductiedoelen vertaald naar te saneren inwonerequivalenten (IE) en uitgesplitst over de categorieën lopend beleid/GUP-projecten en over de verantwoordelijke actoren (gemeentelijk/bovengemeentelijk/privé). Met behulp van het Polaris-model werd voor elk waterlichaam bekeken welke investeringen in de saneringsinfrastructuur nodig zijn om het aandeel van de huishoudens & RWZI's in het reductiedoel voor N en P weg te werken. Daarbij werd ook rekening gehouden met de gebiedsgerichte prioritering (aanduiding van speerpunten en aandachtsgebieden). Voor elke gemeente is nu duidelijk welke rioleringsprojecten zij prioritair dient uit te voeren om de plandoelstelling voor de huishoudens voor N en P te realiseren tegen 2027 (zie acties 7B_I_0118 t.e.m. 7B_I_0122), waarbij vrijheidsgraden voorzien zijn. Ook optimalisatieprojecten voor RWZI's die leiden tot verdergaande P/N-verwijdering zijn ingerekend (zie acties 7B_J_0055 t.e.m. 7B_J_0059).

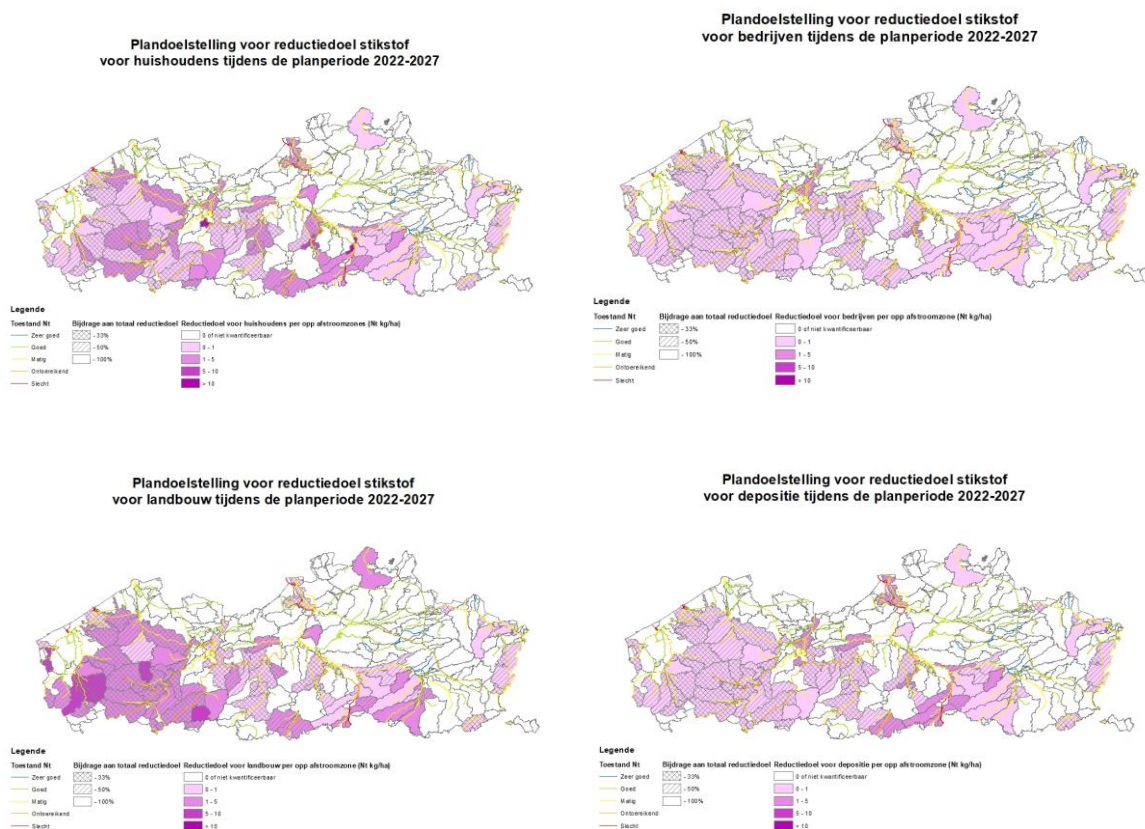
In het kader van de omgevingsvergunning blijven BBT (cf. VLAREM) en het Wezer-stappenplan echter onverminderd van toepassing (zie actie 7B A 0020).

Een verdere aanscherping van het erosie- en mestbeleid in waterlichamen waar het aandeel van de landbouw in het reductiedoel niet ingevuld geraakt met de huidige maatregelen, is noodzakelijk. De inzet van ondersteunende interventies uit het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid (zoals ecoregelingen, beheerovereenkomsten of niet-productieve investeringen) zal eveneens nodig zijn (zie acties in uitvoering van maatregel 7B_D_inzake het terugdringen van verontreiniging van oppervlaktewater met nutriënten door de land- en tuinbouwsector en 8B A om de sedimentaanvoer

te reduceren afgestemd op de draagkracht van het watersysteem).

Voor de atmosferische depositie werd eveneens een aandeel in het reductiedoel stikstof berekend, maar nog niet verder doorvertaald naar concrete acties. Het beleidsinstrument is hierbij de Programmatische Aanpak Stikstof waaraan volop gewerkt wordt.

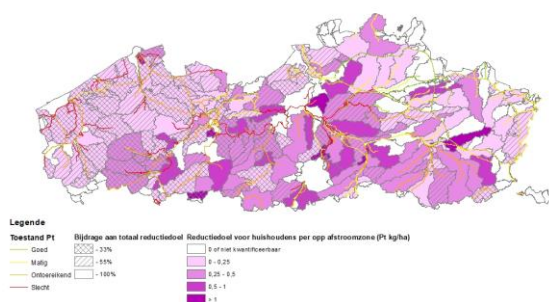
Figuren 6.3.4, 6.3.5, 6.3.6 en 6.3.7 geven een overzicht van de plandoelstellingen voor stikstof (in kg/ha) per sector.

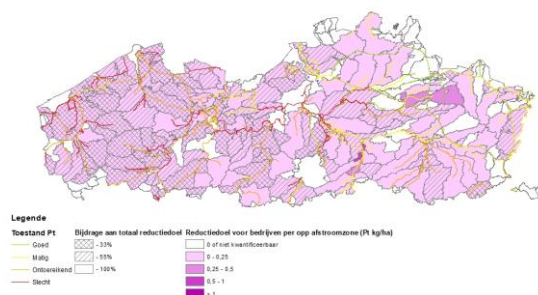
Voor stikstof is het grootste reductiedoel gedurende de planperiode te realiseren door de landbouwsector, gevolgd door de huishoudens. Ook de vermindering van atmosferische depositie dient een belangrijke bijdrage te leveren aan de realisatie van het reductiedoel voor stikstof.

Figuren 6.3.8, 6.3.9 en 6.3.10 geven een overzicht van de plandoelstellingen voor fosfor (in kg/ha) per sector.

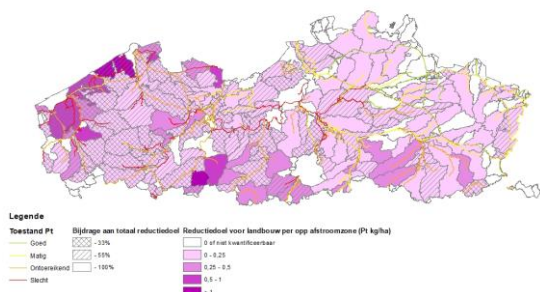
Plandoelstelling voor reductiedoel fosfor
voor huishoudens tijdens de planperiode 2022-2027

Plandoelstelling voor reductiedoel fosfor
voor bedrijven tijdens de planperiode 2022-2027

Plandoelstelling voor reductiedoel fosfor
voor landbouw tijdens de planperiode 2022-2027

Voor fosfor is het grootste reductiedoel gedurende de planperiode te realiseren door de huishoudens, gevolgd door de landbouw.

6.3.3.4 Plandoelstellingen grondwater

Voor grondwater worden acties niet gebiedsgericht geprioriteerd zoals voor oppervlaktewater. Wel wordt er voor het kwantitatieve aspect, naast een generiek, ook een gebiedspecifiek vergunningen- en heffingenbeleid gevoerd, gebaseerd op de in het stroomgebiedbeheerplan vastgestelde actie- en waakgebieden grondwater. Voor deze gebieden werd een specifiek herstelprogramma opgesteld - voornamelijk gebaseerd op het afbouwen van grondwaterwinning in vastgestelde actiegebieden - en vastgesteld met de stroomgebiedbeheerplannen 2016-2021.

Bij de beoordeling van de toestand voor de opmaak van het huidige SGBP, werd het effect van de lopende herstelprogramma's geëvalueerd en indien nodig werd een aangepast herstelprogramma met specifieke doelstellingen uitgewerkt, al dan niet met aanpassing van de actie- en waakgebieden.

Er werd daarnaast een actie geformuleerd in het Maatregelenprogramma om voor bepaalde gespannen grondwaterlichamen in het Sokkelsysteem, BrulandKrijtsysteem en Centraal Vlaams Systeem (0400-lichamen), waar momenteel nog duidelijk dalende trends in de stijghoogten worden vastgesteld, na nader onderzoek mogelijk tot aangepaste doelstellingen te komen.

Ook voor wat betreft de verontreiniging met nutriënten en pesticiden bestaat er naast een generieke

Het Mestactieplan hanteert naast een generieke ook een gebiedspecifieke aanpak om verontreiniging met nutriënten van het freatische grondwater te beperken. Deze aanpak wordt in hoofdzaak ingevuld voor afstroomzones oppervlaktewater (ASZ's) die binnen bepaalde freatische grondwaterlichamen gelegen zijn en waar ook een slechte grondwaterkwaliteit voor nitraat op de bovenste en dus eerst ontvangende monitoringsfilter wordt vastgesteld.

[illegible]

LIJST VAN TABELLEN

Tabel 6.3-1: Samenvatting van de afwijkingsmogelijkheden	13
Tabel 6.3-2: Overzicht 17 speerpuntgebieden SGBP 2016-2021	15
Tabel 6.3-3: Overzicht rapportering afwijkingen termijnverlenging oppervlaktewater naar aanleiding van opmaak SGBP 2022-2027	16
Tabel 6.3-4: Overzicht rapportering afwijkingen termijnverlenging grondwater naar aanleiding van opmaak SGBP 2022-2027	17
Tabel 6.3-5: Gebiedsindeling SGBP3	21
Tabel 6.3-6: Overzicht reductiedoelen oppervlaktewaterlichamen	24
Tabel 6.3-7: Aangepaste plandoelstellingen SGBP 2022-2027	25

LIJST VAN FIGUREN

Figuur 6.2-1: Stand van zaken van de uitvoering van de acties uit SGBP2	9
Figuur 6.2-2: Stand van zaken van de uitvoering van de acties uit SGBP2 per maatregelengroep	10
Figuur 6.2-3: Stand van zaken van de uitvoering van de acties uit SGBP2 in de speerpuntgebieden	11
Figuur 6.3-1: Gebiedsindeling SGBP3	21